

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В.Геруш
“ 28 ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я
ТА ОСНОВИ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 «Стоматологія»
Освітній ступінь	«Магістр стоматології»
Курс навчання	III
Форма навчання	денна
Кафедра	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на методичній нараді кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я «20» серпня 2020 року (протокол №1).

Завідувач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я,
доцент _____ І.В. Навчук

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю «25» серпня 2020 року (протокол № 1).

Голова предметної методичної
комісії _____ С.Є. Дейнека

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Бідучак Анжела Степанівна – к.мед.н., доцент, biduchak.anzhela@bsmu.edu.ua 3. Чорненька Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua 4. Доманчук Тетяна Ілівна – асистент – domanchuk.tetyana@bsmu.edu.ua 5. Петришен Олександр Іванович – к.мед.н., асистент – petryshen@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці вул. Ю.Федьковича,16
Контактний телефон	-

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна / вибіркова
Кількість кредитів	3 кредити
Загальна кількість годин	90 годин
Лекції	10 годин
Практичні заняття	30 годин
Самостійна робота	50 годин
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль / залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Навчальна дисципліна «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» передбачає опанування біостатистики, що включає визначення та аналіз основних біостатистичних показників та критеріїв, що базуються на принципах доказової медицини; статистики здоров'я населення на основі аналізу комплексу медичних показників: демографічних, захворюваності, інвалідності, фізичного розвитку, а також статистики стоматологічного здоров'я; організації охорони здоров'я, тобто діяльності системи щодо забезпечення збереження, зміцнення та відновлення здоров'я різних груп населення, у т.ч. організації стоматологічної допомоги.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziynyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Ґрунтується на вивченні студентами навчальних дисциплін: історії медицини, соціології та медичної соціології, гігієни та екології, інформатики, етики, основ економічних теорій	Зкладає основи вивчення організації лікувально-діагностичного процесу, а також оцінки його обсягу та якості при вивченні клінічних дисциплін

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» є оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, що дозволить розробити з позицій доказової медицини рекомендації з попередження і усунення шкідливого впливу чинників та з удосконалення організації стоматологічної допомоги населенню.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння основних понять та концепцій доказової медицини і біостатистики;
- засвоєння закономірностей формування та методики оцінки показників здоров'я населення, у т.ч. стоматологічного, впливу на нього медико-соціальних, економічних, екологічних чинників, умов і способу життя;
- засвоєння теоретичних основ та методів оцінки системи охорони здоров'я, організації різних видів медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної, забезпечення її доступності та якості;
- засвоєння засад, напрямів, завдань системи громадського здоров'я, її функцій, структури;
- формування знань з наукового обґрунтування рекомендацій з попередження та усунення несприятливих соціально-економічних та екологічних чинників і умов на здоров'я населення,
- засвоєння принципів обґрунтування оздоровчих заходів для підвищення рівня здоров'я населення, промоції стоматологічного здоров'я;
- засвоєння принципів розробки заходів з підвищення якості медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.

ЗК 6І Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11 Здатність працювати в команді.

ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ФК 3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ФК 4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 5 Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 12 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

ФК 13 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

ФК 14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.

ФК 15 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

ФК 17 Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- Знання методів епідеміологічних (описових, аналітичних) та медико-статистичних досліджень.

- Знання вимог до діагностичних тестів, що можуть бути застосовані для скринінгових досліджень.

- Знання показників ризику та методик їх розрахунку.

- Знання стандартних процедур, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології, щодо обробки медичної інформації.

- Знання соціально-економічних та біологічних детермінант, які впливають на здоров'я населення.

- Знання про систему охорони здоров'я; знання про види медичної допомоги та основні типи закладів охорони здоров'я, у т.ч. стоматологічних.

- Знання основних характеристик якості медичної допомоги.

- Знання основних складових поліпшення якості медичної допомоги, вимог до стандартизації медичної допомоги. Базові знання про медико-соціальну експертизу.

- Знання основних нормативних документів, що регулюють встановлення виду, ступеню та тривалості непрацездатності.

- Знання основних видів тимчасової непрацездатності та порядку її проведення.

- Знання основних показників, що характеризують діяльність основних типів закладів та підрозділів охорони здоров'я.

- Знання основних медико-організаційних чинників, що впливають на діяльність лікаря підрозділу, закладу охорони здоров'я.

- Знання принципів і методів пропаганди здорового способу життя. Знання про стан стоматологічного здоров'я пацієнта та населення та принципів профілактики.

- Знання системи офіційного документообігу в професійній роботі лікаря-стоматолога, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.

8.2. Уміти:

- Володіти стандартними методиками описових, аналітичних епідеміологічних та медико-статистичних досліджень. Уміти розраховувати та оцінювати показники індивідуального та популяційного здоров'я, в т.ч. стоматологічного, в динаміці та при співставленні з середньо статичними даними.

- Вміння визначати джерело знаходження потрібної інформації; уміння проводити

статистичну обробку матеріалу та аналіз отриманої інформації.

■ Вміти оцінювати зв'язок та вплив соціально-економічних та біологічних чинників на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції здоров'я.

■ Вміти організувати власну роботу та роботу в команді з молодшим персоналом або в міждисциплінарній команді; визначати раціональний медичний маршрут пацієнта.

■ Вміти здійснювати контроль якості медичного обслуговування на підставі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень; визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги; обґрунтовувати управлінські рішення щодо підвищення якості та безпеки медичної допомоги.

■ Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання та його перебіг визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності. Вміти оформляти відповідні документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність.

■ Вміти розраховувати та оцінювати основні показники діяльності лікаря-стоматолога, підрозділу, закладу стоматологічної допомоги. Вміти виявляти дефекти діяльності та причин їх формування. Вміти обґрунтовувати управлінські рішення щодо поліпшення діяльності лікаря та закладу охорони здоров'я.

■ Вміти оцінити стан стоматологічного здоров'я пацієнтів та населення на ділянці обслуговування. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя, первинної профілактики захворювань та травм населення.

■ Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу. Вміти обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації

8.3. Демонструвати:

ПРН 6 Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 7 Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань

ПРН 14 Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН 16 Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17 Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 18 Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

ПРН 19 Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20 Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

8.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

- Аналізувати та оцінювати стан здоров'я населення.
- Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.
- Оцінювати вплив несприятливих чинників на стан здоров'я населення, (індивідуальне, сімейне, популяційне) в умовах медичного закладу за стандартними методиками, оцінювати ризик.

8.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Модуль 1. .

Змістовий модуль 1. Основи біостатистики.

Тема 1. Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, її значення для практики охорони здоров'я. Соціальна медицина та громадське здоров'я –

наука, яка вивчає закономірності громадського здоров'я та систему його охорони. Історія розвитку та методи соціальної медицини: статистичні, демографічні, історичні, експериментальні, епідеміологічні, економічні, соціологічні, методи експертних оцінок, моделювання, прогнозування. Значення соціальної медицини для формування охорони здоров'я. Теорія і практика доказової медицини, основні принципи доказової медицини. Поняття про клінічну епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Доказова медицина та якість проведення клінічних досліджень. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини. Основні етапи розвитку біостатистики.

Тема 2. Методи дослідження в доказовій медицині. Дизайн та організація статистичного дослідження. Організація та етапи статистичного дослідження. Програми статистичного дослідження. Мета та план статистичного дослідження. Джерела статистичної інформації. Методи статистичних досліджень за часом та ступенем охоплення. Методи збирання статистичної інформації. Поняття про вибіркове дослідження. Об'єкт та одиниця спостереження. Види групувань. Види, правила побудови та заповнення статистичних таблиць.

Тема 3. Методи збирання статистичного матеріалу. Види опитувальників, методика складання. Методи безпосередньої реєстрації, вкопіювання та опитування. Види опитувальників та методика їх складання. Види запитань.

Тема 4. Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних. Відносні величини (інтенсивні, екстенсивні, наочності, співвідношення). Визначення, методика обчислення, значення та застосування в діяльності лікаря-стоматолога. Графічні зображення медико-біологічних даних.

Тема 5. Аналіз динамічних рядів. Види рядів динаміки. Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів при вивченні динаміки медико-біологічних явищ. Основні показники аналізу динамічних рядів. Основні прийоми обробки динамічного ряду з метою визначення тренду. Інтерполяція та екстраполяція в рядах динаміки.

Тема 6. Середні величини. Показники варіації. Поняття варіації, мінливість параметрів сукупності, методи оцінки. Середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації. Поняття про закони розподілу, їх види, характеристики.

Тема 7. Варіаційні ряди. Середні величини. Варіаційні ряди, їх елементи, характеристики та параметри. Середні величини в діяльності лікаря, їх види, практичне значення, методи розрахунку.

Тема 8. Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Методи оцінки вірогідності медико-біологічних досліджень (параметричні). Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал. Оцінка вірогідності різниці: критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка, типові помилки використання.

Тема 9. Метод стандартизації. Кореляційно-регресійний аналіз. Метод стандартизації. Суть, значення та застосування методу для виявлення впливу різних чинників ризику на показники здоров'я населення та діяльності лікувально-профілактичних закладів. Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язків чинників і результативних ознак у медичних дослідженнях.

Тема 10. Непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Поняття про непараметричні методи оцінки достовірності статистичних даних. Взаємопов'язані та незалежні сукупності. Критерій Вілкоксона. Критерій відповідності Хі-квадрат.

Тема 11. Скринінг. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів. Скринінг: загальна схема та мета проведення. Оцінка результатів скринінгу. Вимоги до скринінгових тестів. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів.

Тема 12. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка. Поняття про фактори ризику. Показники ризику, методика їх розрахунку та аналізу. Абсолютний, додатковий ризик. Відносний ризик, додатковий популяційний ризик. Відношення шансів.

Модуль 2.

Змістовий модуль 1. Медико-соціальні аспекти стоматологічного здоров'я населення.

Тема 1. Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття, його медичні показники: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності. Провідні групи чинників, які впливають на показники здоров'я: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні фактори, доступність і якість медичної допомоги. Предмет і зміст демографії. Значення демографічних даних для характеристики здоров'я населення та практики охорони здоров'я. Статика та динаміка населення. Переписи населення. Постаріння населення, його медико-соціальне значення. Показники народжуваності, загальної смертності, природного приросту. Поняття про середню очікувану тривалість життя. Смертність немовлят (малюкова), її причини та динаміка. Неонатальна смертність, мертвонароджуваність, перинатальна смертність.

Тема 2. Методика обчислення та оцінка демографічних показників. Предмет і зміст демографії. Чисельність та склад населення. Показники народжуваності, загальної смертності, природного приросту: методика розрахунку та аналіз. Поняття про середню очікувану тривалість життя. Документи, які використовуються для вивчення природного руху населення.

Тема 3. Аналіз показників смертності немовлят. Показники смертності немовлят (малюкової): неонатальна, рання неонатальна, постнеонатальна смертність; мертвонароджуваність, перинатальна смертність. Методики визначення показників. Чинники, що впливають на формування рівнів малюкової смертності.

Тема 4. Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення. Поняття про захворюваність, мета її вивчення. Поняття про епідемічний та неепідемічний типи патології. Медико-соціальне значення захворюваності як провідної причини тимчасової та стійкої втрати працездатності. Вплив захворюваності на потреби забезпечення населення медичною допомогою, на здоров'я майбутніх поколінь. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення. Види захворюваності, які вивчаються в Україні. Розбіжності захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп. Інвалідність населення. Методика вивчення та обчислення показників. Особливості інвалідності внаслідок стоматологічних захворювань. Фізичний розвиток як показник стану здоров'я. Роль лікаря-стоматолога у вивченні та оцінці біологічного і морфо-функціонального розвитку.

Тема 5. Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників захворюваності. Види захворюваності, методи вивчення захворюваності, їх переваги та недоліки. Облікові та звітні документи для вивчення захворюваності, правила їх заповнення. Міжнародна статистична класифікація хвороб. Характеристика захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп населення. Вивчення захворюваності за даними звертань по медичну допомогу. Загальна захворюваність: методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка, регіональні особливості та динаміка.

Тема 6. Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань. Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань. Хвороби системи кровообігу, онкологічні, нервово-психічні захворювання, цукровий діабет, туберкульоз, ВІЛ-інфекція/СНІД, травматизм, алкоголізм, наркоманії та токсикоманії як медико-соціальні проблеми. Провідні чинники, що впливають на ці захворювання. Динаміка основних показників. Значення комплексного підходу щодо зниження окремих видів захворюваності.

Тема 7. Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги. Порівняльна характеристика систем охорони здоров'я в світі: державної, страхової, приватної, змішаної. Система охорони здоров'я в Україні. Зміст і

напрямки реформування системи охорони здоров'я в сучасних умовах в Україні. Проблеми організації амбулаторно-поліклінічної, стаціонарної, швидкої та екстреної допомоги. Роль різних лікувально-профілактичних закладів та їх взаємодія в наданні первинної, вторинної та третинної допомоги. Особливості медичного забезпечення сільського населення. Етапи надання медичної допомоги сільському населенню. Проблема укомплектованості медичними працівниками закладів сільської лікарської дільниці. Особливості здоров'я жінок і дітей. Репродуктивне здоров'я, динаміка його основних показників. Заклади системи охорони материнства та дитинства. Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії. Стандарти якості медичної допомоги та медичних технологій. Застосування клінічних протоколів. Стандарти якості в діяльності стоматологічних закладів. Значення ліцензування та акредитації медичних закладів для забезпечення належної якості медичної допомоги.

Тема 8. Первинна медична допомога на засадах сімейної медицини. Сутність поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Принципи організації ПМД на засадах сімейної медицини. Роль сімейного лікаря (загальної практики) в забезпеченні медичних потреб населення. Моделі роботи сімейного лікаря. Роль лікаря-стоматолога (сімейного стоматолога) у функціонуванні інституту сімейної медицини.

Тема 9. Вторинна та третинна медична допомога населенню. Система організації надання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги міському та сільському населенню. Структура, штати та діяльність різних видів лікувально-профілактичних закладів, що надають населенню вторинну та третинну медичну допомогу. Оцінка ефективності організації надання допомоги різним контингентам населення. Заходи для поліпшення організації і діяльності медичних закладів другого та третього рівня надання медичної допомоги.

Тема 10. Екстрена медична допомога населенню. Організація служби екстреної медичної допомоги (ЕМД), її заклади. Центри екстреної медичної допомоги. Завдання станції (відділення) швидкої медичної допомоги (ШМД) та її функції. Організація ШМД у сільській місцевості. Взаємодія служби ШМД з різними медичними закладами. Пункти невідкладної медичної допомоги.

Тема 11. Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги. Характеристика стоматологічного статусу популяції. Критерії стоматологічного здоров'я, що підлягають вимірюванню. Роль біогеохімічних провінцій та рівня антропогенних забруднень у епідеміології стоматологічних захворювань. Облікові та звітні документи для вивчення стоматологічної захворюваності, правила їх заповнення, показники та індекси. Етапність і спеціалізація стоматологічної допомоги. Організація стоматологічної допомоги міському та сільському населенню. Виїзні форми надання стоматологічної допомоги. Організація стоматологічної допомоги вагітним та дітям. Дитяча стоматологічна поліклініка (відділення), функції, структура, аналіз роботи.

Тема 12. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям. Завдання та зміст роботи жіночої консультації та пологового будинку, їх структурні підрозділи. Експертна оцінка організаційних елементів медичного забезпечення вагітних. Взаємодія між жіночими консультаціями, дитячими поліклініками, будинками дитини. Завдання та зміст роботи дитячої поліклініки та лікарні, структурні підрозділи. Профілактична та протиепідемічна робота дитячої поліклініки. Основна облікова документація закладів охорони материнства та дитинства. Методика обчислення та аналіз показників їх роботи. Заходи удосконалення діяльності закладів охорони материнства та дитинства. Перинатальні центри.

Тема 13. Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії. Організація проведення експертної оцінки діяльності медичних закладів, їх підрозділів і медичних працівників. Методика визначення рівня якості лікування, моделей кінцевих результатів. Складові частини якості: структурна якість; якість технологій; якість результатів. Поняття про медичну, соціальну і економічну ефективність медичної допомоги. Інтегральний коефіцієнт ефективності. Стандарти якості медичної допомоги. Стандарти медичних технологій. Застосування клінічних протоколів.

Тема 14. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога. Оцінка стану здоров'я літніх людей, її особливості. Основні тенденції організації геріатричної допомоги в світі та Україні. Лікувально-профілактичні заклади (підрозділи) та інші заклади, що надають медико-соціальну допомогу літнім людям в Україні. Паліативна та хоспісна допомога.

Тема 15. Організація медичної експертизи втрати працездатності. Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Причини тимчасової непрацездатності. Оформлення та порядок видачі листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності.

Тема 16. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я. Медицина катастроф. Актуальні проблеми міжнародного здоров'я. Біотероризм як серйозний виклик та глобальна загроза міжнародному здоров'ю в ХХІ столітті.

Тема 17. Стійка втрата працездатності та показники інвалідності населення. Причини стійкої непрацездатності. Групи інвалідності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види та функції. Методика вивчення та обчислення показників інвалідності населення. Структура інвалідності по причинах та групах. Динаміка інвалідності. Особливості інвалідності внаслідок стоматологічних захворювань.

Тема 18. Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань. Поняття «промоція стоматологічного здоров'я» та його аспекти (загальнодержавний, громадський, біотичний тощо). Види, напрямки та рівні профілактики в стоматології (первинна, вторинна та третинна). Розділ профілактичної роботи лікаря-стоматолога. Індокси карієсу та гігієни порожнини рота, запального процесу ясен.

Тема 19. Адвокація, комунікація та соціальна мобілізація в інтересах стоматологічного здоров'я. Принципи, завдання та методи інформаційно-роз'яснювальної діяльності (адвокації) в стоматології. Суть комунікації та соціальної мобілізації в інтересах стоматологічного здоров'я.

Тема 20. Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління. Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління. Особливості управління в системі охорони здоров'я. Чинники, що впливають на ефективність управління охороною здоров'я: Роль менеджера в системі охорони здоров'я. Організація управління системою охорони здоров'я в Україні.

Тема 21. Організація стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної поліклініки. Значення стоматологічної міської (районної) поліклініки в системі медичної допомоги населенню, її завдання, функції, структура, аналіз роботи. Зміст і організація роботи лікарів-стоматологів міської (районної) поліклініки. Профілактична робота міської (районної) стоматологічної поліклініки та лікаря-стоматолога.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
Лекції	Практичні заняття				
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Основи біостатистики					
Тема 1. Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицини, її значення для практики охорони здоров'я.	2	2			
Тема 2. Методи дослідження в доказовій медицині. Дизайн та організація статистичного дослідження	2		2		

Тема 3 Методи збирання статистичного матеріалу. Види опитувальників, методика складання.	3			3	
Тема 4 Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних.	2		2		
Тема 5 Аналіз динамічних рядів.	3			3	
Тема 6 Середні величини. Показники варіації.	2		2		
Тема 7 Варіаційні ряди. Середні величини.	3			3	
Тема 8 Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів.	2		2		
Тема 9 Метод стандартизації. Кореляційно-регресійний аналіз.	2		2		
Тема 10 Непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів.	3			3	
Тема 11 Скринінг. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів.	2		2		
Тема 12 Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	3			3	
Разом за змістовим модулем 1	29	2	12	15	
Змістовий модуль 2. Медико-соціальні аспекти стоматологічного здоров'я населення					
Тема 1. Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	2	2			
Тема 2. Методика обчислення та оцінка демографічних показників.	2		2		
Тема 3. Аналіз показників смертності немовлят.	3			3	
Тема 4. Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.	2	2			
Тема 5. Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників захворюваності.	2		2		
Тема 6. Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань.	3			3	
Тема 7. Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.	2	2			
Тема 8. Первинна медична допомога на засадах сімейної медицини.	2		2		
Тема 9. Організація вторинної та третинної медичної допомоги.	3			3	
Тема 10. Екстрена медична допомога населенню.	2		2		
Тема 11. Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	2	2			
Тема 12. Організація стоматологічної акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.	2		2		
Тема 13. Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії.	3			3	
Тема 14. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	3			3	
Тема 15. Організація медичної експертизи втрати працездатності.	2		2		
Тема 16. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.	3			3	
Тема 17. Стійка втрата працездатності та показники інвалідності населення.	3			3	

Тема 18. Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.	2		2		
Тема 19. Адвокація, комунікація та соціальна мобілізація в інтересах стоматологічного здоров'я.	3			3	
Тема 20. Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління.	3			3	
Тема 21. Організація стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної оліклініки.	2		2		
Разом за змістовим модулем 2	51	8	16	27	
Індивідуальна робота (за наявності)	4				4
Підсумковий модульний контроль	6		2	4	
УСЬОГО ГОДИН	90	10	30	46	4

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицини, її значення для практики охорони здоров'я.	2
2.	Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	2
3.	Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.	2
4.	Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.	2
5.	Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	2
	Разом	10

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Методи дослідження в доказовій медицині. Дизайн та організація статистичного дослідження.	2
2	Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних.	2
3.	Середні величини. Показники варіації.	2
4.	Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів.	2
5.	Метод стандартизації. Кореляційно-регресійний аналіз.	2
6.	Скринінг. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів.	2
7.	Методика обчислення та оцінка демографічних показників.	2
8.	Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників захворюваності.	2
9.	Первинна медична допомога на засадах сімейної медицини.	2
10.	Екстрена медична допомога населенню.	2
11.	Організація стоматологічної акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.	2
12.	Організація медичної експертизи втрати працездатності.	2
13.	Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.	2
14.	Організація стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної поліклініки.	2
15.	Підсумковий модульний контроль.	2
	Разом	30

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Методи збирання статистичного матеріалу. Види опитувальників, методика складання.	3
2	Аналіз динамічних рядів.	3
3.	Варіаційні ряди. Середні величини.	3
4.	Непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів.	3
5.	Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	3
6.	Аналіз показників смертності немовлят.	3
7.	Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань.	3
8.	Організація вторинної та третинної медичної допомоги.	3
9.	Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії.	3
10.	Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	3
11.	Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.	3
12.	Стійка втрата працездатності та показники інвалідності населення.	3
13.	Адвокація, комунікація та соціальна мобілізація в інтересах стоматологічного здоров'я.	3
14.	Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління.	3
15.	Підготовка до підсумкового модульного заняття	4
16.	Виконання СРС	4
	Разом	50

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (якщо передбачено)

До кожної теми практичного заняття та для теми самостійної роботи передбачено виконання індивідуальної ситуаційної задачі.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Методи соціальної медицини.
2. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Здоров'я населення як умовне статистичне поняття, його медичні показники.
3. Провідні групи чинників, які впливають на показники здоров'я.
4. Інвалідність населення. Методика вивчення та обчислення показників.
5. Фізичний розвиток як показник стану здоров'я.
6. Роль лікаря-стоматолога у вивченні та оцінці біологічного і морфо-функціонального розвитку.
7. Поняття «промоція стоматологічного здоров'я» та його аспекти.
8. Види, напрямки та рівні профілактики в стоматології. Суть санітарно-просвітницької роботи в стоматології.
9. Принципи, завдання та методи санітарної просвіти в стоматології. Розділ профілактичної роботи лікаря-стоматолога.
10. Індeksi карієсу та гігієни порожнини рота, запального процесу ясен.
11. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини, її значення для практики охорони здоров'я
12. Організація та етапи статистичного дослідження.
13. Об'єкт та одиниця спостереження. Джерела статистичної інформації.
14. Методи статистичних досліджень за часом та ступенем охоплення.
15. Методи збирання статистичної інформації. Види опитувальників, методика складання.
16. Види, правила побудови та заповнення статистичних таблиць.
17. Відносні величини: визначення, методика обчислення, значення та застосування в діяльності лікаря-стоматолога.
18. Графічні зображення медико-біологічних даних.

19. Варіаційні ряди, їх елементи, характеристики та параметри.
20. Середні величини в діяльності лікаря, їх види, практичне значення, методи розрахунку.
21. Поняття варіації, мінливість параметрів сукупності, методи оцінки.
22. Методи оцінки вірогідності медико-біологічних досліджень (параметричні).
23. Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал.
24. Оцінка вірогідності різниці: критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка.
25. Поняття про непараметричні методи оцінки достовірності статистичних даних.
26. Динамічні ряди. Визначення, типи та аналіз динамічних рядів.
27. Метод стандартизації: суть і значення.
28. Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язків чинників і результативних ознак у медичних дослідженнях.
29. Скринінг. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів
30. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка
31. Предмет і зміст демографії. Статика та динаміка населення. Переписи населення.
32. Показники народжуваності, загальної смертності, природного приросту. Поняття про середню очікувану тривалість життя.
33. Смертність немовлят (малюкова), її причини. Неонатальна смертність, мертвонароджуваність, перинатальна смертність, причини.
34. Поняття про захворюваність, мета її вивчення.
35. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки.
36. Міжнародна статистична класифікація хвороб.
37. Види захворюваності, які вивчаються в Україні.
38. Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань.
39. Система охорони здоров'я в Україні. Принципи та організація.
40. Організація первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини.
41. Організація вторинної та третинної допомоги.
42. Організація стаціонарної допомоги населенню, забезпеченість населення ліжками, рівні госпіталізації. Госпітальний округ. Аналіз діяльності стаціонару.
43. Особливості медичного забезпечення сільського населення.
44. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги. Репродуктивне здоров'я жінок.
45. Організація медичної допомоги дитячому населенню.
46. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Хоспісна та паліативна допомога.
47. Екстрена медична допомога.
48. Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії. Стандарти якості в діяльності стоматологічних закладів.
49. Експертиза тимчасової втрати працездатності: завдання лікуючих лікарів, лікарсько-консультативної комісії (ЛКК).
50. Види тимчасової непрацездатності, Порядок видачі та продовження листків непрацездатності при різних її видах.
51. Експертиза стійкої непрацездатності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК).
52. Групи та причини інвалідності. Організація реабілітації інвалідів.
53. Характеристика стоматологічного статусу популяції. Критерії стоматологічного здоров'я.
54. Організація амбулаторно-поліклінічної стоматологічної допомоги міському населенню. Структура та завдання міської (районної) стоматологічної поліклініки
55. Стаціонарна допомога стоматологічним хворим. Стоматологічне відділення обласної (центральної міської) багатопрофільної лікарні, основні завдання, організаційна структура.
56. Особливості організації стоматологічної допомоги сільському населенню. Виїзні форми надання стоматологічної допомоги.
57. Організація стоматологічної допомоги вагітним та дітям. Дитяча стоматологічна поліклініка (відділення), функції, структура, аналіз роботи.
58. Служба громадського здоров'я в Україні, її завдання та зміст діяльності.
59. Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління.

60. Мета та завдання Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), її структура, форми діяльності.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Стоматологічна захворюваність населення України та інших країн.
2. Роль біогеохімічних провінцій та рівня антропогенних забруднень у епідеміології стоматологічних захворювань.
3. Сучасні форми профілактики карієсу та пародонтозу.
4. Сучасний погляд на проблеми організації стоматологічної допомоги населенню України.
5. Актуальні організаційні проблеми дитячої стоматології.
6. Шляхи реалізації потреб населення у стоматологічному протезуванні.
7. Організація стаціонарної допомоги в стоматології: потреба, обсяги, специфіка.
8. Організація невідкладної стоматологічної допомоги міському та сільському населенню.
9. Організація стоматологічної допомоги населенню в країнах світу.
10. Підготовка фахівців із стоматології за кордоном.
11. Первинна, вторинна і третинна профілактика в стоматології.
12. Особливості ведення санітарно-освітньої роботи в стоматології серед різних контингентів населення.
13. Санітарно-просвітницька лекція для дитячого колективу (приклад).
14. Страхова медицина і стоматологічна практика (прикладні страхових випадків).
15. Організація роботи приватного стоматологічного кабінету.
16. Економічні аспекти діяльності приватної стоматології (ціна і якість послуг).
17. Діяльність менеджера приватної стоматологічної фірми.
18. Санітарно-просвітницькі та рекламні листівки стоматологічного кабінету (макети).
19. Шляхи застосування принципів деонтології та біомедичної етики в стоматології.
20. Дотримання прав пацієнтів як основа безконфліктної медичної практики.
21. Безпека пацієнтів стоматологічних закладів. Можливі загрози для пацієнтів та їх профілактика.
22. Конфлікти в стоматологічній практиці. Шляхи їх уникнення.
23. Юридична відповідальність та правовий захист лікарів-стоматологів.
24. Порівняльна характеристика діяльності державних та приватних медичних закладів.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми, а також під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно та вони не входять до структури практичного заняття. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів.

Модульний підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення дисципліни на останньому практичному занятті. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні дисципліни набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	2 (№ 1-2)	14	8	6,5	5	0	8/6/4	74

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу та дорівнює 120 балам (8 балів x 14 тем=112+8б.за індивідуальну роботу=120 балів).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при визначенні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу (5 балів x 14 тем=70+4б. за індивідуальну роботу=74 бали).

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.**

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 8 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «E» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

200-бальна та чотирибальна шкали характеризують фактичну успішність кожного студента із засвоєння навчальної дисципліни. Шкала ECTS є відносною, порівняльною, рейтинговою, яка встановлює належність студента до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Тому оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» - оцінці «добре» тощо. Як правило, при конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «E» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. Вид. 3. Вінниця: «Нова книга», 2013. 560 с.
2. Біостатистика: підручник / В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, М. В. Голубчиков та ін.; за ред. В. Ф. Москаленка. К.: Книга плюс, 2009. 184 с.
3. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. К.: Книга плюс, 2010. 328 с.
4. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. – К.: Книга плюс, 2010. – 328 с.
5. Флетчер Р., Флетчер С., Вагнер Э. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины. – М.: Медиа Сфера, 1998. – 352 с.

19.2. Допоміжна

1. Зюзін В.О., Костріков А.В., Філатов В.Л. Статистичні методи в медицині та охороні здоров'я. – Полтава, 2002.

2. Европейская база данных «Здоровье для всех». Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. – Ноябрь 2007 г. // [http: www.euro.who.inf](http://www.euro.who.inf).
3. Населення України 2005. Демографічний щорічник. – К.: Держкомстат України, 2006. – 400с.
4. Primer of Biostatistics, Seventh Edition. Stanton A. Glantz – McGraw-HillEducation, 2012. – 320 p.
5. Альбом А., Норелл С. Введение в современную эпидемиологию. – Таллинн, 1996. – 122 с.

19.3 Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: zakon.rada.gov.ua/
2. Медичне законодавство України. URL: <http://mozdocs.kiev.ua/>
3. Статистичні дані України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Статистичні дані Львівської області. URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України URL: <https://phc.org.ua/>
6. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
7. Всесвітня організація охорони здоров'я URL: www.who.int
8. Європейське регіональне бюро ВОЗ URL: www.euro.who.int/ru/home
9. Кохранівський центр доказової медицини URL: www.cebm.net
10. Кохранівська бібліотека URL: www.cochrane.org
11. Національна медична бібліотека США – MEDLINE PubMed URL: www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
12. Канадський центр доказів в охороні здоров'я URL: www.cche.net
13. Центр контролю та профілактики захворювань URL: www.cdc.gov
14. Журнал British Medical Journal URL: www.bmj.com
15. Журнал Evidence-Based Medicine URL: www.evidence-basedmedicine.com...

УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Доцент Бідучак Анжела Степанівна